

WAT IS DE OPDRACHT VAN HET ONDERWIJS?

Gert Biesta

Centre for Public Education and Pedagogy, Maynooth University Ireland
University of Edinburgh, Scotland, UK – Universiteit voor Humanistiek

**DIT IS DE POWERPOINT VAN DE LEZING DIE IK OP VRIJDAG 20 SEPTEMBER 2019 HEB
GEHOUDEN BIJ HET WALDORF100 FESTIVAL**

contactgegevens: www.gertbiesta.com gert.biesta@mu.ie

**wie op de hoogte wil blijven van mijn publicaties en activiteiten kan het beste op
LinkedIn terecht**

THE UNIVERSITY
of EDINBURGH

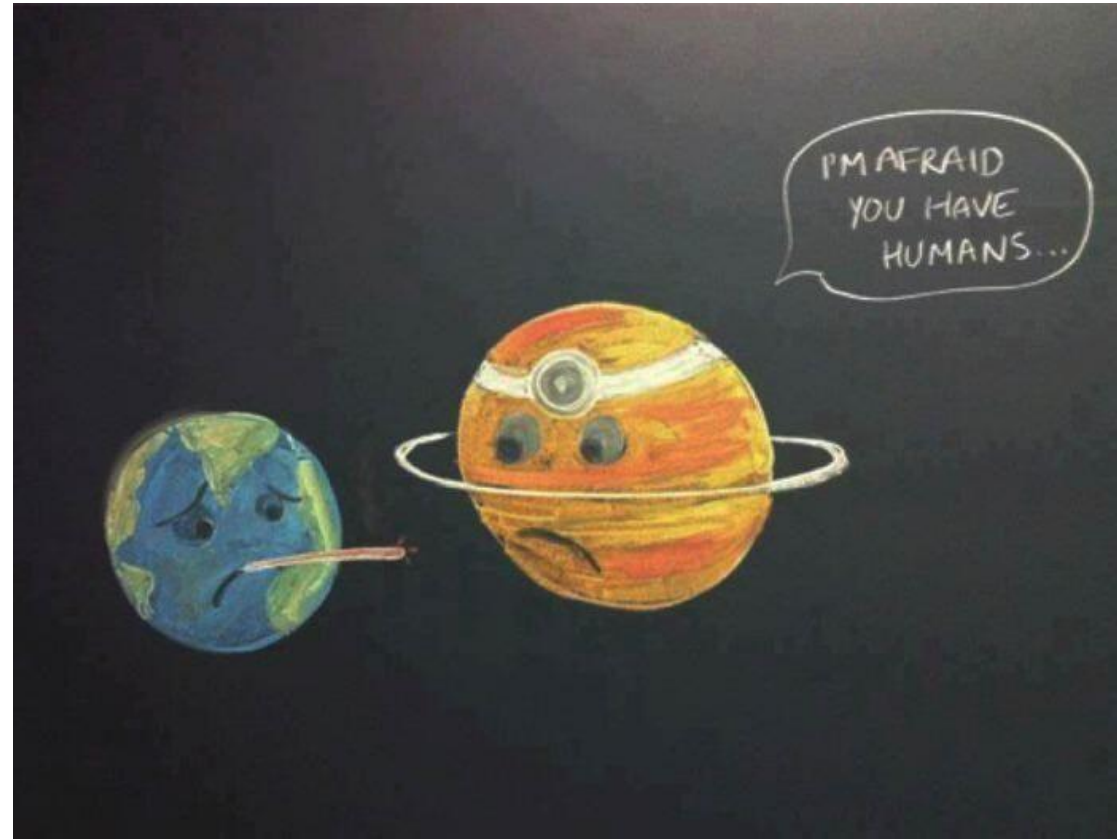
Maynooth
University
National University
of Ireland Maynooth

UVH | UNIVERSITEIT
VOOR
HUMANISTIEK

WAT IS DE OPDRACHT VAN HET ONDERWIJS?

Gert Biesta

Centre for Public Education and Pedagogy, Maynooth University Ireland
University of Edinburgh, Scotland, UK – Universiteit voor Humanistiek

WAT IS DE OPDRACHT VAN HET ONDERWIJS?

Gert Biesta

Centre for Public Education and Pedagogy, Maynooth University Ireland
University of Edinburgh, Scotland, UK – Universiteit voor Humanistiek

**HET UNIEKE 'INZICHT' VAN HET VRIJE SCHOOL ONDERWIJS
DE UNIEKE PRAKTIJK VAN HET VRIJE SCHOOL ONDERWIJS**

**DE UITDAGING OM DIT NIET TE VERGETEN
ER RUIMTE VOOR TE CLAIMEN
EN HET VRIJELIJK TE DELEN**

DE OPDRACHT VAN HET ONDERWIJS: EEN KORTE GESCHIEDENIS

IN HET OUDE GRIEKENLAND

vrije mannen de kans geven zich te ontwikkelen en te perfectioneren

IN DE REFORMATIE

(zelf) leren lezen

IN DE VERLICHTING

de moed ontwikkelen om voor je zelf te denken

VANAF EIND 19e EEUW

(gelijke) kansen creëren voor iedereen

ANNO 2019?

hoog scoren in PISA, net zo goed als Finland worden, 'and so on ...'

DE OPDRACHT VAN HET ONDERWIJS ANNO 2019

Is het onderwijs het spoor bijster?

hier en daar is dat zeker het geval

Zijn alle antwoorden relatief?

dat denk ik niet - ze zijn historisch 'contingent'

[dat wil zeggen: ze vallen anders uit als de geschiedenis anders was gelopen]

**wat we als opdracht van het onderwijs zien,
hangt samen met hoe we ons (willen) verhouden
tot de geschiedenis**

Welke historische 'markering' is relevant voor onze tijd?

NA 'AUSCHWITZ' (1)

Theodor Adorno
1903-1969

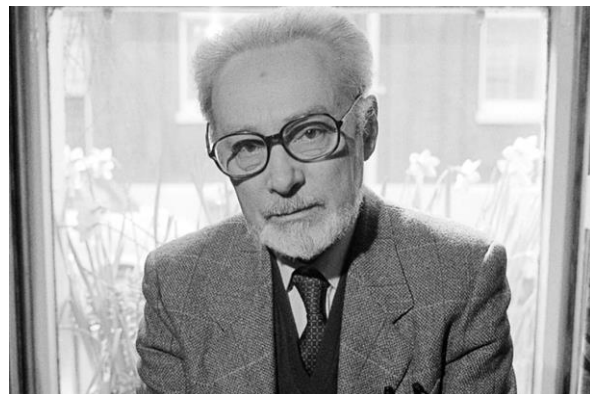
Erziehung nach Auschwitz
»Die Forderung, daß Auschwitz nicht noch einmal sei, ist die allererste an Erziehung.«

Theodor W. Adorno

1966

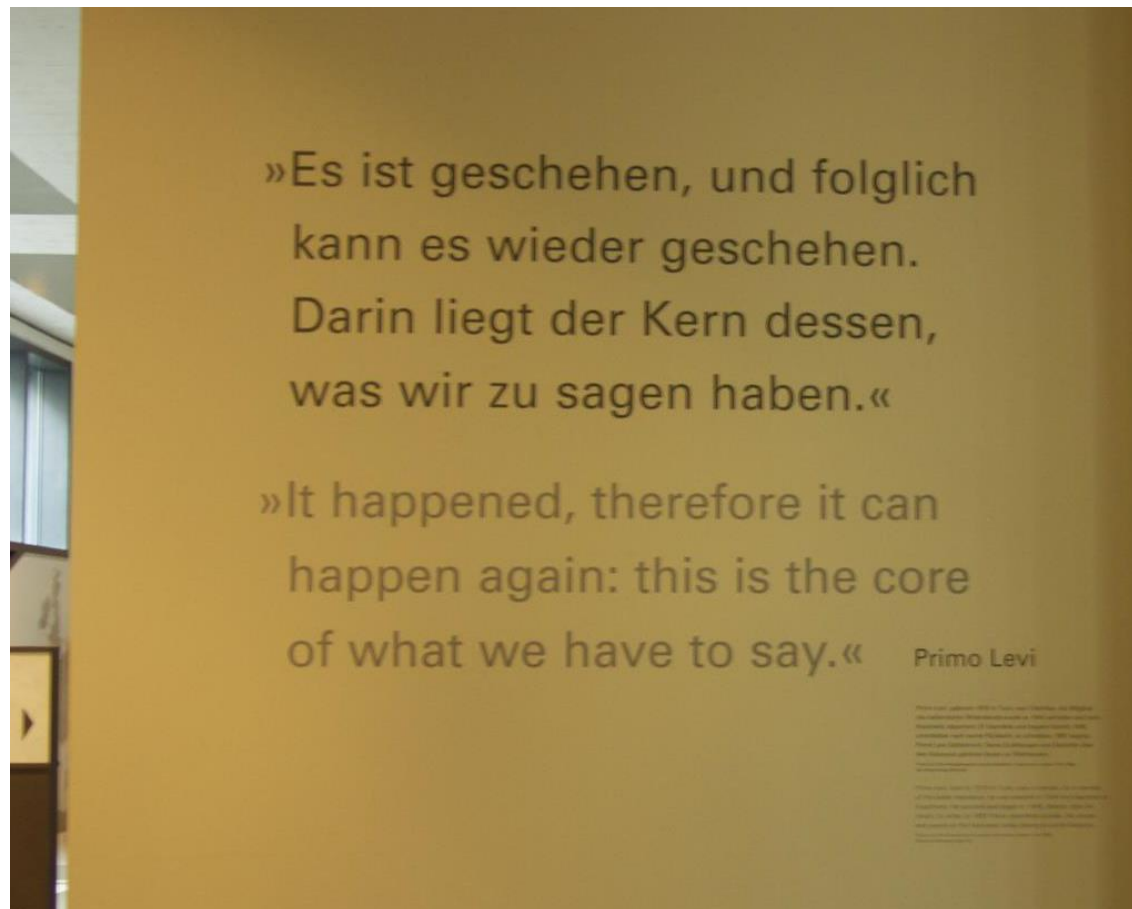
**Sie geht so sehr jeglicher anderen voran,
dass ich weder glaube, sie begründen
zu müssen noch zu sollen. Ich kann nicht
verstehen, dass man mit ihr bis heute
so wenig sich abgegeben hat.
Sie zu begründen hätte etwas
Ungeheuerliches angesichts des
Ungeheuerlichen, das sich zutrug.**

NA 'AUSCHWITZ' (2)

Primo Levi
1919-1987

**“het is gebeurd, dus het kan
weer gebeuren”**

DE 'KWESTIE' VAN DE MENSELIJKE VRIJHEID

misschien ook wel het 'raadsel' en het 'drama' van de menselijke vrijheid

EEN 'MODERN' PEDAGOGISCH THEMA

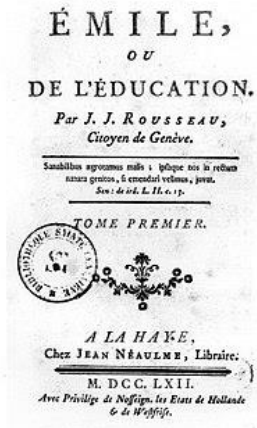

Jean-Jacques Rousseau
Emile, of Over Opvoeding (1762)

'afschermen' van te krachtige invloed van buiten
'afschermen' van te krachtige invloed van binnen – de 'passies'

souvereiniteit verwerven – staande blijven – zelf-standig-heid

WAT IS DE 'STATUS' VAN DE VRAAG VAN DE VRIJHEID? EN WAT HEBBEN ONDERWIJS EN OPVOEDING DAAR TE DOEN?

[1] HOEVEEL DOET DE OPVOEDING ER EIGENLIJK TOE?

AANLEG – OMGEVING – OPVOEDING

33% - 33% - 33%?

40 % - 30 % - 30 %?

70 % - 25 % - 5%?

98% - <2% - nihil?

[2] KON ROSA PARKS NIET LEZEN?

[3] KON ADOLF EICHMANN TE GOED LUISTEREN?

EEN OPMERKELIJK ANTWOORD

AANLEG + OMGEVING = 100%!

**OPVOEDING GAAT OM EEN ANDERE VRAAG:
HOE DAARUIT EEN 'IK' NAAR VOREN KAN TREDEN**

EEN VRAAG VAN EEN ANDERE ORDE

NIET: welke factoren er van invloed zijn op hoe we worden wie we zijn, en hoe en in welke mate we dat kunnen beïnvloeden (*Bildung*, vorming-van-personen)

MAAR: Aufforderung zur Selbsttätigkeit (*Erziehung*, vorming tot persoon-willenzijn) – niet 'wees jezelf' maar 'wees een zelf' – de vraag: "Is daar iemand?"

DE PEDAGOGISCHE VRAAG IS EEN EXISTENTIËLE VRAAG

NIET DE VRAAG WIE WE ZIJN
of hoe we worden wie we zijn

identiteit

MAAR DE VRAAG HOE WE ZIJN, HOE WE BESTAAN

de vraag wat ik ga doen met mijn identiteit
met alles wat ik weet en kan, met mijn capaciteiten en mijn beperkingen

subjectiviteit – subject-zijn

DE PEDAGOGISCHE VRAAG IS DE VRAAG VAN HET IK

**NIET HET IK 'OP ZICHZELF' EN 'MET ZICHZELF'
MAAR HET IK-IN-DE-WERELD**

[niet leerstof-gericht, niet kind-gericht maar wereldgericht onderwijs]

**SUBJECT-ZIJN: WAT IK DOE ALS ER EEN APPEL OP MIJ WORDT GEDAAN?
GEEF IK 'NIET THUIS' (Eichmann) OF BRENG IK MIJN IK IN HET GEDING (Parks)?**

HET UNIEKE 'INZICHT' VAN HET VRIJE SCHOOL ONDERWIJS

dat het kind geen ding is dat zich ontwikkelt
en waar we zouden moeten proberen die ontwikkeling te sturen

dit is het paradigma waar de hedendaagse onderwijstheorie en praktijk
in lijken 'vast' te zitten (ook via 'hersenen' en 'zelfregulatie')

maar dat het in onderwijs en opvoeding draait
om de 'aankomst' van het 'ik' in de wereld dat daar diens eigen leven te leiden heeft

geen ontwikkelingspsychologisch perspectief
maar een biografisch perspectief

**WAT ZICH VERTAALT IN DE UNIEKE PRAKTIJK
VAN HET VRIJE SCHOOL ONDERWIJS**

TENMINSTE VOOR DE GOEDE VERSTAANDER EN DE NAUWKEURIGE WAARNEMER

DAT MAAKT VRIJE SCHOOL ONDERWIJS HEEL SIMPEL!

2 PRINCIPES: INCARNATIE & VRIJHEID

in de wereld 'aankomen' & soevereiniteit 'verwerven'
engager & émanciper (Philippe Meirieu)

dit is geen productieproces, maar een 'prachtig risico'

het 'ik' kan niet worden geproduceerd maar is het 'werk van het zelf' (Böhm)
"Aufforderung zur Selbsttätigkeit" (Benner)

**SUBJECTIVEREND ONDERWIJS:
HET 'IK VAN DE LEERLING 'IN HET SPEL BRENGEN'**

ZIE BIJVOORBEELD HET HORLOGE VAN HOMER LANE

OUDERWETS OF ACTUEEL?

**een 100 jaar oud onderwijsconcept
staand in een pedagogische traditie van 250 jaar oud**

Wordt het niet eens tijd om de Vrije School 'bij de tijd' te brengen?

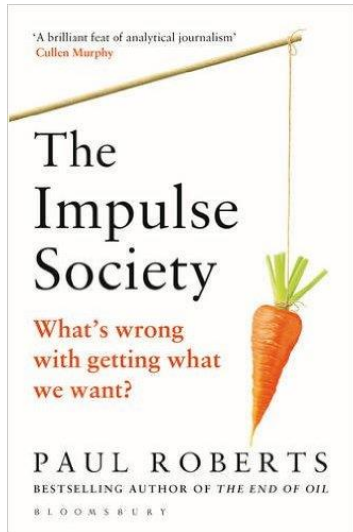

**21e eeuwse vaardigheden om te overleven in een onzekere wereld
goed scoren om mee te kunnen in de kennis-economie
in plaats van breien, tuinieren en euritmie?**

of heeft onze tijd de insteek van de Vrije School juist hard nodig?

dat hangt er van af hoe we 'onze tijd' karakteriseren

THE IMPULSE SOCIETY

“America in the age of instant gratification”

**“What is wrong with getting what we want?”
heel wat!**

**het onderscheid tussen verlangens en behoeften
(wants – needs)**

**70% of the US economy focuses on discretionary consumption
not on the things we need, but the things we ‘fancy’**

**“How to cope with an economy system that is almost
too good at giving us what we want?” – obesity, addiction**

**“An economy reoriented to give us what we want
isn’t the best for delivering what we need.”**

Waar komen onze verlangens vandaan?

DE OPKOMST VAN DE VERLANGENSECONOMIE

Hoe kan de economie blijven groeien?

[1] in de ruimte – tot dat de economie ‘global’ is

[2] in de tijd – effectenhandel

“global capitalism is running out of space and out of time”

(zie de meest recente financiële crisis)

Hoe kan de economie dan nog groeien? door nieuwe verlangens te creëren!

Apple verkoopt geen mobiele telefoons . . .

“bit by bit, the market place has moved inside the self”

“only the bottomless appetites of the self can contain all the output of a capitalist economy which can never stop growing”

WAT IS HET NIEUWE VAN DE IMPULS SAMENLEVING?

niet dat we verlangens hebben en (soms) egoïstisch zijn, maar
“that the selfish reflexes of individuals have become the reflexes of an entire society”

“Government, the media, academia, and especially business – the very institutions that once helped to temper the individual pursuit of quick, self-serving rewards, are themselves increasingly engaged in the same pursuit.”

HET MODERN ONDERWIJS LIJDT HIERONDER EN HIERAAN
niet ‘goed genoeg’ maar ‘excellent’, nummer 1 op de ranglijst
competitie in plaats van samenwerking
permanente verbetering in plaats van steeds weer goed onderwijs realiseren

en de vraag die de impuls samenleving niet stelt (en niet wil horen)
is of wat verlangd worden ook verlangd zou moeten worden

TWEE (SCHOKKENDE) CONCLUSIES

[1]

**de impuls samenleving heeft er geen belang bij dat we die vraag stellen
de impuls samenleving is juist niet geïnteresseerd in de vraag van het 'ik'
maar heeft het liefst dat we achter al 'onze' verlangens aanlopen**

[2]

**en de impuls samenleving heeft niet langer de instituties
om ons te helpen in relatie te komen met onze verlangens**

zelf-standig-heid te verwerven

als 'ik' in de wereld te komen

HET BELANG VAN DE VRIJHEID VAN DE VRIJE SCHOOL

DE SCHOOL NIET LOUTER ALS 'KLUSJESMAN' VOOR DE SAMENLEVING

MAAR DE SCHOOL ALS EEN 'VRIJE RUIMTE' & 'VRIJE TIJD'

**DE TIJD DIE WE AAN DE NIEUWE GENERATIE SCHENKEN OM DE WERELD TE
ONTMOETEN EN ZICHZELF IN RELATIE TOT DE WERELD TE ONTMOETEN**

**EN TE WERKEN AAN DE VRAAG OF ALLES WAT ZICH ALS VERLANGEN AANDIENT
GAAT HELPEN BIJ GOED LEVEN EN GOED SAMENLEVEN**

DE SCHOOL ALS OEFENPLAATS

where we can try, fail, try again ... and fail better (Samuel Beckett)

CONCLUSIE (1)

**WE LEVEN IN EEN ONGEDULDIGE TIJD
WAARIN DE SAMENLEVING VAN ALLES VAN DE SCHOOL VERLANGT
STEEDS WEER DE VRAAG: “WAT VOOR SCHOOL HEEFT DE SAMENLEVING NODIG?”**

**JUIST IN ONZE TIJD HEBBEN WE TIJD EN RUIMTE NODIG
OM ELKAAR TE HELPEN STAANDE TE BIJVEN EN OP TE STAAN**

**HET BIJZONDERE VAN DE VRIJE SCHOOL IS DAT HET DIE RUIMTE BLIJFT CLAIMEN,
EN DIE RUIMTE ZO PROBEERT IN TE RICHTEN
DAT ER AAN DE VRAAG VAN ZELF-STANDIG-HEID GEWERKT KAN WORDEN**

ZONDER GARANTIE OP ‘SUCCESS’

CONCLUSIE (2)

DE VRIJE SCHOOL PAKT DE OPDRACHT VAN DE MENSELIJKE VRIJHEID OP
DE OPDRACHT VOOR AL HET ONDERWIJS 'NA AUSCHWITZ'

DAAR KAN DE REST VAN HET ONDERWIJS NOG VEEL VAN LEREN

[A] MITS ER NAUWKEURIG WORDT GEKEKEN, EN
[B] MITS DE VRIJE SCHOOL ER IN SLAGT DUIDELIJK TE MAKEN
WAT ER OP HET SPEL STAAT

EN DAARMEE KOMT NOG EEN HEEL ANDERE OPDRACHT IN BEELD

EEN OPDRACHT VOOR DE SAMENLEVING OM TIJD VRIJ TE MAKEN VOOR DE SCHOOL
ZODAT DE SCHOOL SCHOOL KAN ZIJN

“WAT VOOR SAMENLEVING HEEFT DE SCHOOL NODIG?”

BEDANKT VOOR DE AANDACHT

gert.biesta@mu.ie
www.gertbiesta.com